

4. přednáška

*Regionální konkurenceschopnost –
region jako subjekt trhu*

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D.

Základní otázky...

- Základní idea: Jaká jsou kritéria pro měření úspěšnosti regionu?
- Jak lze na konkurenceschopnost pohlížet z hlediska měřitelných indikátorů?
- Jaká existuje opora pro vymezení regionální konkurenceschopnosti z pohledu ekonomické teorie?

2

Základní faktory ovlivňující
konkurenceschopnost regionů I.

- infrastruktura (technická, sociální, institucionální, podnikatelská,...);
- pracovní síla a její vybavenost (dovednosti, dosažená úroveň vzdělání, ochota dalšího vzdělávání);
- výkonnost veřejného sektoru;
- výkonnost v produktivitě (měřená vztahy mezi příjmy a zaměstnaností).

3

Základní faktory ovlivňující
konkurenceschopnost regionů II.

- obchodní faktory
- pracovní faktory
- regionální a lokální faktory
- infrastrukturní faktory
- cenové faktory
- environmentální faktory

4

Vztah mezi produktivitou a zaměstnaností

Tři elementy vztahu:

$$\frac{HDP}{P} = \frac{HDP}{Z} \frac{Z}{O_{PV}} \frac{O_{PV}}{P}$$

kde:

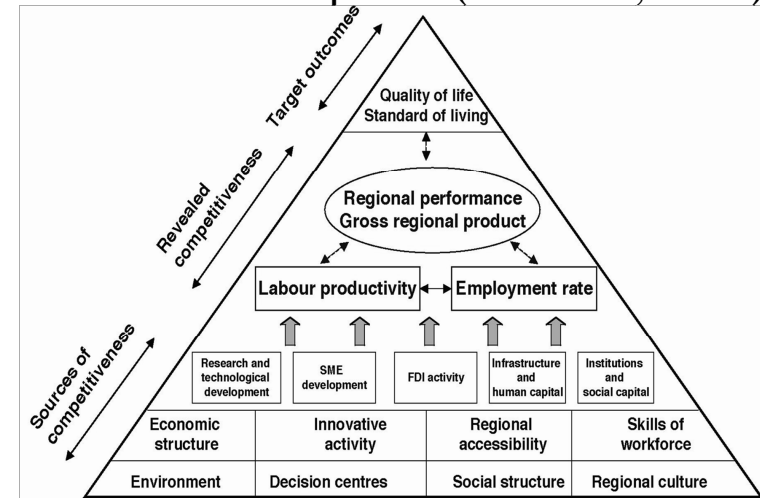
P = objem populace;

O_{PV} = počet osob v produktivním věku;

Z = počet zaměstnaných osob.

5

Pyramidový model regionální konkurenceschopnosti (Gardiner, 2004):

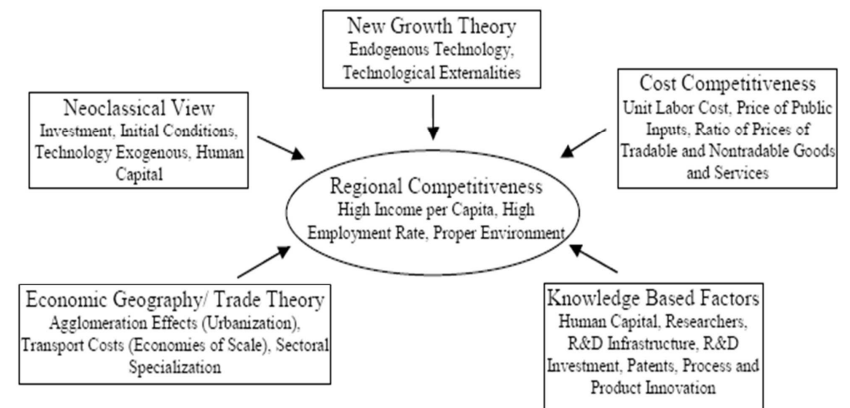

Proč právě regiony?

- regiony jsou odrazem celkového obrazu ekonomiky;
- regiony jsou hnací silou národních ekonomik;
- regiony jsou základním „přístavem“ změn v mobilitě výrobních faktorů;
- regiony nemají přesně definovanou úlohu v mezinárodní dělbě práce, ale jejich doménou je specializace;
- regiony začínají být nositeli koordinačních a rozhodovacích aktivit realizované hospodářské politiky;
- regiony jsou rovněž nositeli původu disponibilních výrobních faktorů.

7

Teoretické aspekty konkurenceschopnosti regionů (Gardiner, 2003)

⋮

Vymezení regionální konkurenceschopnosti I.

Konkurenceschopností regionů rozumíme uplatnění vlastních výrobních disponibilních faktorů při zvyšování ekonomického růstu regionu s ohledem na množství těchto disponibilních faktorů uvnitř daného regionu i s využitím vnějších disponibilních faktorů, přičemž tyto použitelné faktory nejsou ovlivňovány pouze působením standardních tržních mechanismů, ale i realizovanou regionální a strukturální hospodářskou politikou (Nevima, 2009).

.....

⋮

Vymezení regionální konkurenceschopnosti II.

Regionální konkurenceschopnost můžeme chápat jako výsledek společného úsilí o co nejproduktivnější využívání vnitřních zdrojů v interakci s využíváním vnějších zdrojů a rozvojových příležitostí, zaměřené na trvalé zvyšování produkčního potenciálu regionů.

Pozor – vztah mezi konkurenceschopností regionů a konkurenceschopností v nich usazených podnikatelských subjektů není zcela jednoznačný, což vyplývá již ze samotné existence protichůdných zájmů účastníků trhu.

.....

⋮

Vymezení regionální konkurenceschopnosti III.

Každý region má své *konkurenční charakteristiky*, které označujeme jako *prvky*.

Tyto prvky jsou buď *zdrojem anebo bariérou* konkurenceschopnosti.

Jádrem prvku může být *vnitřní anebo vnější konkurenční výhoda*.

.....

⋮

Pilířová struktura I.

Složky vládního a institucionálního pilíře:

- přímý výběr daní
- transfer příjmů
- investiční výdaje
- veřejná bezpečnost – boj s kriminalitou a terorismem
- počet základních a středních škol
- počet zdravotnických zařízení
- počet policejních stanic a pošt
- počet municipalit

.....

⋮

Pilířová struktura II.

Složky výkonného infrastrukturního pilíře:

- energetická náročnost regionu
- hustota dálniční sítě
- hustota letecké sítě
- počty hotelů a dalších ubytovacích kapacit
- počty pevných linek

13

.....

⋮

Pilířová struktura III.

Složky pilíře ekonomického rozvoje:

- reálný HDP nebo HDP per capita
- růst reálného a běžného HDP
- objem exportu a podíl exportu na HDP
- počet zaměstnaných na ekonomicky aktivních
- podíl manuálně pracujících na celkovém počtu zaměstnaných

14

.....

⋮

Pilířová struktura IV.

Složky pilíře lidského kapitálu:

- schopnost pochopit a řešit matematické úlohy na základních a středních školách
- počty absolventů veřejných a soukromých universit
- hustota universit
- dětská úmrtnost
- mortalita obyvatel
- lékařská péče a její dostupnost

15

.....

⋮

Pilířová struktura V.

Složky pilíře podnikatelské efektivity:

- průměrná pracovní produktivita
- počet firem a jejich velikost
- počet úspěšných firem
- dlouhodobé záměry firem
- kreativita v nových produktech a službách
- počet inovovaných produktů a služeb
- zlepšení technologie a procesů
- příležitosti pro OSVČ
- mzdová úroveň
- objem nemzdových nákladů

16

.....

⋮

Datová základna a její (ne)dostupnost

- volba územní úrovně regionů NUTS 2 vs. NUTS 3
- délka posuzovaného období
- periodicitu dat
- volba konkrétních ukazatelů
- European System of Accounts
- jednoregionální vs. viceregionální jednotky
- dostupnost dat

17

.....

⋮

Kapacita regionální konkurenceschopnosti

1. Teorie komparativních výhod
2. Porterův koncept konkurenční výhody
3. Teorie X-neefektivnosti (Leibenstein, 1966)

18

.....

⋮

Děkuji za pozornost ☺

nevima@opf.slu.cz

.....